

Κύπρος και ενέργεια: η ανάγκη για ηλεκτρική διασύνδεση

Description

Χαράλαμπος Έλληνας*

Όλοι γνωρίζουμε τη δήλωση του Υπουργείου Εξωτερικών των ΗΠΑ στις 10 Ιανουαρίου σχετικά με την οριστική εγκατάλειψη του αγωγού φυσικού αερίου East-Med. Όπως ήταν αναμενόμενο, αυτό μονοπώλησε το ενδιαφέρον της δημόσιας συζήτησης, αλλά ένα βασικό μέρος της δήλωσης αφορούσε την καθαρή ενέργεια και τις περιφερειακές ηλεκτρικές διασυνδέσεις. Συγκεκριμένα, η δήλωση αναφέρει σχετικά: 'Παραμένουμε προσηλωμένοι στην ενεργειακή διασύνδεση της Ανατολικής Μεσογείου με την Ευρώπη. Μετατοπίζουμε το ενδιαφέρον μας στις διασυνδέσεις ηλεκτρικής ενέργειας που μπορούν επίσης να υποστηρίξουν την παροχή φυσικού αερίου και ανανεώσιμων πηγών ενέργειας. Υποστηρίζουμε έργα όπως η σχεδιαζόμενη διασύνδεση 'EuroAfrica' από την Αίγυπτο στην [Κύπρο και μετά] Κρήτη, και την προτεινόμενη διασύνδεση 'EuroAsia' που θα συνδέει το Ισραηλινό, το Κυπριακό και το Ευρωπαϊκό δίκτυο ηλεκτρικής ενέργειας. Τέτοια έργα όχι μόνο θα συνδέσουν ζωτικής σημασίας αγορές ενέργειας αλλά θα βοηθήσουν επίσης στην προετοιμασία της περιοχής για τη μετάβαση στην καθαρή ενέργεια.' Αυτά είναι πολύ σημαντικά και κρίσιμα έργα για το μέλλον της ενέργειας στην περιοχή της Ανατολικής Μεσογείου.

Η ανακοίνωση της απόφασης της ΕΕ να διαθέσει €657 εκ. για τη χρηματοδότηση της πρώτης ηλεκτρικής διασύνδεσης μεταξύ Κύπρου και του ευρωπαϊκού δικτύου, φέρνει το έργο αυτό πιο κοντά στην ολοκλήρωση του. Είναι ένα αξιοσημείωτο τέλος ενός ταξιδιού που ξεκίνησε από τον κατασκευαστή του, EuroAsia Interconnector, πριν από μερικά χρόνια, και θα τερματίσει την ηλεκτρική απομόνωση της Κύπρου από την Ευρώπη. Για όσους από εμάς υποστηρίξαμε το έργο από την έναρξή του, είναι ένα πολύ ικανοποιητικό

και ευπρόσδεκτο αποτέλεσμα.

Οι περιφερειακές ηλεκτρικές διασυνδέσεις είναι το κλειδί για τη διατήρηση της σταθερότητας του ηλεκτρικού δικτύου και σε εθνικό επίπεδο. Η Ευρώπη έχει πρωτοστατήσει σε αυτό τον τομέα και έχει πλέον το πιο διασυνδεδεμένο δίκτυο ηλεκτρικής ενέργειας στον κόσμο. Κατά μέσο όρο, περίπου το 12% της ηλεκτρικής ενέργειας που καταναλώνεται σε κάθε χώρα μέλος, εισάγεται από γειτονικές χώρες εντός της ΕΕ. Το Ηνωμένο Βασίλειο από μόνο του, διαθέτει έξι ηλεκτρικές διασυνδέσεις με άλλες ευρωπαϊκές χώρες, που αντιπροσωπεύουν συνολικά το 10% της υπάρχουσας δυναμικότητας ηλεκτρικής ενέργειας στη χώρα. Η Ευρώπη έχει θέσει ως στόχο την αύξηση της δυναμικότητας ηλεκτρικών διασυνδέσεων στο 15% έως το 2030, για κάθε κράτος μέλος.

Εκτός του ότι επιτρέπουν την εξαγωγή και την πώληση ηλεκτρικής ενέργειας από τη μια χώρα στην άλλη, οι διασυννοριακές ηλεκτρικές διασυνδέσεις διευκολύνουν επίσης την περαιτέρω ανάπτυξη των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας. Συμβάλλουν έτσι στη σταθερότητα του ηλεκτρικού δικτύου, διασφαλίζοντας την ισορροπία μεταξύ της παραγωγής και της κατανάλωσης ηλεκτρικής ενέργειας αποφεύγοντας ανισορροπίες και υπερφόρτωση. Επιτρέπουν επίσης την πώληση πλεονάζουσας ανανεώσιμης ενέργειας μεταξύ των διασυνδεδεμένων χωρών, που θα χανόταν χωρίς τις διασυννοριακές διασυνδέσεις.

Τα δύο προτεινόμενα έργα ηλεκτρικών διασυνδέσεων είναι απαραίτητα για τον τερματισμό της ηλεκτρικής απομόνωσης της Κύπρου, καθώς και για την ευρύτερη υιοθέτηση των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας. Στην Κύπρο, η παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές ανερχόταν μέχρι πρόσφατα στο 14% της συνολικής παραγωγής. Με την ηλεκτρική διασύνδεση, μέχρι το 2030, θα μπορούσε να ξεπεράσει το 50%.

Για την Κύπρο, οι διασυννοριακές ηλεκτρικές διασυνδέσεις θα μπορούν επίσης να συμβάλουν στην ασφάλεια του ενεργειακού εφοδιασμού, και να διευκολύνουν τις εξαγωγές ηλεκτρικής ενέργειας στην Ευρώπη.

Το έργο διασύνδεσης 'EuroAsia', αποτελείται από δύο συνδέσμους: Ισραήλ-Κύπρου και Κύπρου-Κρήτης. Η χρηματοδότηση της πρώτης φάσης ισχύος 1000 MW της διασύνδεσης Κύπρου-Κρήτης, μήκους 900 χιλιομέτρων, έχει εξασφαλισθεί λίγο πολύ. Θα κοστίσει €1.5 δις, και θα χρηματοδοτηθεί κατά 50% με επιχορήγηση που αναμένεται από το Ταμείο 'Συνδέοντας την Ευρώπη' (Connecting-Europe-Facility), και με άλλα €100 εκ από το ταμείο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας της Κύπρου. Το υπόλοιπο θα προέλθει από την

Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων.

Το έργο έχει πλέον εξασφαλίσει όλες τις απαιτούμενες άδειες και η κατασκευή του έχει προγραμματιστεί να ξεκινήσει στα τέλη του 2022, με προοπτική ολοκλήρωσης στα τέλη του 2025. Η λειτουργία του έργου προγραμματίζεται να ξεκινήσει στις αρχές του 2026. Πρόκειται για το μεγαλύτερο και σημαντικότερο έργο υποδομής στην Κύπρο.

Προκειμένου να επιταχυνθεί η διασύνδεση Ελλάδας-Κύπρου-Ισραήλ, το ελληνικό Υπουργείο Περιβάλλοντος και Ενέργειας, έχει συστήσει ειδική επιτροπή για τον συντονισμό των συναφών δραστηριοτήτων. Αυτό περιλαμβάνει τη σύνδεση Κρήτης-Αττικής για την οποία το δεκαετές αναπτυξιακό πρόγραμμα της περιόδου 2023-2032, τέθηκε σε δημόσια διαβούλευση στις 13 Ιανουαρίου. Η δια-λειτουργικότητα μεταξύ αυτής της σύνδεσης και της σύνδεσης Κρήτης-Κύπρου, θα υποβοηθηθεί από το γεγονός ότι ο προτιμώμενος ανάδοχος για τα δύο έργα είναι η Siemens AG, αλλά και από τη στενή συνεργασία μεταξύ των κατασκευαστών των δύο συνδέσεων, 'Αριάδνη Interconnection' και 'EuroAsia Interconnector'.

Η σύνδεση Ισραήλ-Κύπρου και τα έργα της διασύνδεσης 'EuroAfrica', επίσης προχωρούν. Βρίσκονται στο στάδιο της επισημοποίησης των διακυβερνητικών συμφωνιών.

Η Κύπρος πρέπει να αγκαλιάσει την καθαρή ενέργεια εκ προοιμίου, και πρέπει επίσης να προχωρήσει με μια νέα συνδυασμένη στρατηγική που να βασίζεται στις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας από τη μια, και αφετέρου, την αποθήκευση ενέργειας, τις διασυνοριακές διασυνδέσεις ηλεκτρικής ενέργειας, και τη χρήση των δικών της αποθεμάτων φυσικού αερίου, για την ίδια και για την περιοχή. Αυτή η στρατηγική θα υποστηρίζει την ανάπτυξη των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας κατά την ενεργειακή μετάβαση, και τη μείωση των εκπομπών άνθρακα στα επίπεδα των στόχων της ΕΕ, στην πορεία. Εδώ είναι που βρίσκεται το μέλλον.

* Ο Χαράλαμπος Έλληνας είναι Ανώτερος Σύμβουλος του Παγκόσμιου Κέντρου Ενέργειας, του Ατλαντικού Συμβουλίου (the Global Energy Centre, the Atlantic Council).